

Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
історичний факультет
кафедра всесвітньої історії

1. Загальна інформація про курс

Назва курсу, мова викладання	Проблеми еволюції української політики владної еліти Речі Посполитої (кінець XVI – середина XVII ст.) українська мова
Викладачі	О. А. Юга, кандидат історичних наук, старший викладач кафедри всесвітньої історії
Профайл викладача	http://kvi.kpnu.edu.ua/iuha-oleksandr-anatoliiovych/
E-mail:	iuha@kpnu.edu.ua
Сторінка курсу в MOODLE	навчальна дисципліна пропонується вперше!
Консультації	відповідно до графіку індивідуальних консультацій, що розміщений на інформаційному стенді кафедри всесвітньої історії

2. Анотація до курсу

Важливе місце в історії Речі Посполитої середини – другої половини XVII ст. займали події Української національної революції, які спричинили утворення держави й важливі суспільно-політичні та соціально-економічні перетворення на її теренах. Зважаючи на те, що вона виникла на частині підвладних Польській Короні українських земель, то її поява і функціонування стали значною проблемою для польсько-литовської політичної еліти, від результатів розв’язання якої значною мірою залежала майбутня доля Речі Посполитої. Кардинальні зміни стали викликом для неї у контексті спроможності визнання / невизнання права іншого народу на самостійний розвиток. Тому відбувався складний процес пошуку елітою оптимальних шляхів врегулювання надзвичайно кровопролитного конфлікту між Річчю Посполитою та козацькою Україною. В цьому контексті пропонована навчальна дисципліна “Проблеми еволюції української політики владної еліти Речі Посполитої (кінець XVI – середина XVII ст.)” сприятиме формуванню у здобувачів вищої освіти цілісної системи знань про характер та еволюцію польсько-українських відносин зазначеного періоду.

Програма вивчення навчальної дисципліни укладена відповідно до освітніх програм: Середня освіта (Історія) підготовки фахівців освітнього рівня “Бакалавр” спеціальності 014 Середня освіта (Історія), Історія / 032 Історія та археологія.

3. Мета та цілі курсу

- 1. Метою** викладання навчальної дисципліни “Проблеми еволюції української політики владної еліти Речі Посполитої (кінець XVI – середина XVII ст.)” є засвоєння здобувачами вищої освіти системи знань з історії пошуку річпосполитською владною елітою варіантів розв’язання “української проблеми” та його результатів.

Основні цілі (завдання):

- визначити предмет і завдання курсу, а також основні поняття та терміни;
- висвітлити місце і роль дисципліни в системі історичних наук;
- прослідкувати формування серед річпосполитської еліти різних підходів до розв’язання “козацької проблеми” впродовж останньої третини XVI – першої половини XVII ст.;
- проаналізувати трансформацію “козацької проблеми” в “українську” та розкрити процес становлення різних угруповань еліти й кристалізацію їхніх програмних засад у 1648 р.;
- встановити інструментарій спроб врегулювання конфлікту в 1649 – 1650 рр.;

- з'ясувати причини домінування у свідомості еліти ідеї ліквідації Української держави та провалу її реалізації (1651 – перша половина 1655 рр.);
- реконструювати масштаби впливу міжнародного чинника на еволюцію концепцій “української політики” правлячої верхівки Речі Посполитої (грудень 1653 – червень 1655 рр.);
- виявити чинники переорієнтації більшості політичної еліти на пошук мирного варіанту розв’язання “української проблеми” (середина 1655 – літо 1658 рр.);
- висвітлити складнощі імплантації Української держави до складу Речі Посполитої та причини її краху (вересень 1658 – травень 1659 рр.);
- визначити роль сеймів у розробці варіантів припинення польсько-українського протистояння;
- визначити періодизацію “української політики” річпосполитської еліти останньої третини XVI – першої половини XVII ст.

4. Формат курсу

Вибіркові освітні компоненти. Дисципліни вільного вибору студента (очний).

5. Результати навчання

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми здобувачі вищої освіти мають набути таких **компетентностей**:

- ☐ визначати серед річпосполитської еліти різні підходи до розв’язання “козацької проблеми” впродовж останньої третини XVI – першої половини XVII ст. та розкривати їх сутність;
- ☐ вміти на підставі джерельних даних доводити трансформацію “козацької проблеми” в “українську”;
- ☐ реконструювати масштаби впливу міжнародного чинника на еволюцію концепцій “української політики” правлячої верхівки Речі Посполитої;
- ☐ вміти відрізнати політику правлячої верхівки Великого князівства Литовського щодо козацької України від коронної;
- ☐ працювати з історичною картою;
- ☐ використовувати одержані знання у виховній роботі з учнями.

6. Обсяг і ознаки курсу

Найменування показників	Характеристика навчального курсу		
	денна форма навчання		заочна форма навчання
Освітня програма, спеціальність	Середня освіта (Історія), 014 Середня освіта (Історія) Історія, 032 Історія та археологія		
Рік навчання/ рік викладання	третій / 2023-2024		
Семестр вивчення	шостий		
нормативна/вибіркова	вибіркова		
Кількість кредитів ЄКТС	4 кредити ЄКТС		
Загальний обсяг годин	120 год.		
Кількість годин навчальних занять	40 год.		
Лекційні заняття	20 год.		
Практичні заняття	0 год.		
Семінарські заняття	20 год.		
Лабораторні заняття	0 год.		
Самостійна та індивідуальна робота	80 год.		
Форма підсумкового контролю	залік		

7. Пререквізити курсу

Вивченню дисципліни “Проблеми еволюції української політики владної еліти Речі Посполитої (кінець XVI – середина XVII ст.)” передували такі освітні компоненти як Історія України, Історія середніх віків, Нова історія країн Європи та Америки та ін. Їх вивчення дозволило сформувати у здобувачів вищої освіти загальну систему знань про характер міжнародних відносин та, зокрема, польсько-українських відносин XVI – XVII ст.

8. Технічне й програмне забезпечення /обладнання

Вивчення курсу не потребує використання програмного забезпечення, крім загальноновживаних програм і операційних систем.

9. Політика курсу

Для успішного проходження курсу та складання контрольних заходів необхідним є вивчення навчального матеріалу за кожною темою. Кожен здобувач вищої освіти повинен ознайомитися і слідувати “Положенню про дотримання академічної доброчесності науково-педагогічними працівниками та здобувачами вищої освіти Кам’янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка”, “Статуту і Правил внутрішнього розпорядку Кам’янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка”.

Зокрема, для успішного засвоєння програмного матеріалу студент зобов’язаний:

- не запізнюватися на заняття;
- не пропускати заняття, а в разі хвороби надати довідку;
- самостійно вивчити матеріал пропущеного заняття;
- конструктивно підтримувати зворотній зв’язок на всіх заняттях;
- брати активну участь у навчальному процесі;
- своєчасно і акуратно виконувати індивідуальні науково-дослідні завдання;
- відключити мобільний телефон під час занять;
- участь у контрольних заходах (поточний контроль, модульний контроль, контроль самостійної роботи; підсумковий контроль);
- будь-яке копіювання або відтворення результатів чужої праці, якщо тільки робота не має груповий формат, використання завантажених з Інтернету матеріалів кваліфікується як порушення норм і правил академічної доброчесності та передбачає притягнення винного до відповідальності, у порядку, визначеному чинним законодавством та Положенням про дотримання академічної доброчесності науково-педагогічними працівниками та здобувачами вищої освіти Кам’янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка.

Результатом невиконання та / або недотримання правил може бути оцінка «незадовільно» за курс.

Схема курсу

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин									
	<i>Денна форма</i>					<i>Заочна форма</i>				
	разом	у тому числі				разом	у тому числі			
		лекції	сем. / практ. заняття	лабора торні заняття	сам ості йна роб ота		лекції	сем. / практ. заняття	лаб ора тор ні зан яття	сам ості йна роб ота
Змістовий модуль 1.										
Тема 1. Вступ. Історіографія та джерельна база курсу		2			8					
Тема 2. Становлення козацької політики Варшави в середині – другій половині XVI ст.		2	2		6					
Тема 3. Сутність та особливості польсько-українських відносин кінця XVI – перших десятиліть XVII ст.		2	2		6					
Тема 4. Суперечності козацької політики уряду Речі Посполитої 1620 – 1640-х рр.			2		8					
Тема 5. Трансформація “козацької проблеми” в “українську” та пошук різних підходів її вирішення (лютий – грудень 1648 р.)		2	2		6					
Тема 6. Позиція поміркованого угруповання у Зборівських переговорах й проблема ратифікації укладеного договору		2	2		6					
Тема 7. Політика радикального угруповання та його спроба		2	2		6					

розгрому козацької України (грудень 1650 – вересень 1651 рр.)										
Тема 8. Політична боротьба серед правлячої верхівки з питання ратифікації Білоцерківського договору та її наслідки			2		8					
Тема 9. Вплив міжнародного чинника на позицію угруповань еліти щодо пошуку варіантів врегулювання конфлікту (грудень 1653 – червень 1655 рр.)		2	2		6					
Тема 10. Пошук порозуміння з козацькою Україною в умовах війни зі Швецією та Московською державою		2	2		6					
Тема 11. Польсько-українські дискусії зі змісту майбутнього договору та його укладення (серпень 1657 – вересень 1658 рр.)		2			8					
Тема 12. Перегляд елітою умов Гадяцького договору та наслідки його ратифікації (вересень 1658 – травень 1659 рр.)		2	2		6					
Разом годин		20	20		80					

Рекомендована література:

Джерела:

1. Акты, относящиеся к истории Южной и Западной России, собранные и изданные Археографической комиссией. Санкт-Петербург: Тип. П. А. Кулиша, 1862–1892. Т. III–XV.

2. Величко С. Літопис / пер. з книжної української мови, вст. стаття, комент. В. О. Шевчука; відп. ред. О. В. Мишанич; ред. кол.: О. Т. Гончар, Ю. П. Дяченко [та ін.]. Київ: Дніпро, 1991. Т. 1–2.
3. Воссоединение Украины с Россией. Документы и материалы в трех томах / Акад. наук СССР, Ин-т истории; Акад. наук УССР, Ин-т истории; ред. кол.: П. П. Гудзенко, А. К. Касименко [и др.]. Москва: Изд-во АН СССР, 1953. Т. 1–3.
4. Джерела з історії Національно-визвольної війни українського народу 1648 – 1658 рр. / Упорядник док. іст. наук, проф. протоієрей УПЦ Київського Патріархату о. Юрій Мицик. Київ, 2012–2015. Т. 1–4.
5. Документи Богдана Хмельницького, 1648–1657 / Ін-т сусп. наук, Акад. наук Української РСР, Архів. упр. при Раді Міністрів УРСР; упоряд.: І. Крип'якевич та І. Бутич. Київ: Вид-во АН Української РСР, 1961.
6. Документы об освободительной войне украинского народа, 1648–1654 гг. / Состав.: А. З. Барабой, И. Л. Бутич [и др.]. Киев, 1965.
7. Документи українського козацтва XVI – першої половини XVII ст.: універсали, угоди, присяги / упоряд.: В. Брехуненко (відп. секр.), О. Заяць [та ін.]. Київ, 2016.
8. Жерела до історії України-Руси. Львів, 1894–1924. Т. 4–6, 8, 12, 16.
9. Історичні пісні. Київ, 1961.
10. Літопис гадяцького полковника Григорія Грабянки / пер. із староукр. Р. Г. Іванченко. Київ: Т-во «Знання», 1992.
11. Літопис Самовидця / ред. кол.: акад. АН УРСР А. Д. Скаба (відп. ред.) [та ін.]. Київ: «Наукова думка», 1971.
12. Національно-визвольна війна в Україні 1648–1657 рр.: 3б. за док. актових книг / Держ. ком. архівів України, Центр. держ. іст. архів України; ред. Л. А. Сухих; упоряд.: Л. А. Сухих, В. В. Страшко. Київ: [б.в.], 2008.
13. Оляничин Д. Пункти Івана Виговського українським послам на Варшавський сейм 1659 року // ЗНТШ. Пр. істор.-філос. секції / Наук. т-во ім. Т. Шевченка у Львові: ред. О. Купчинський. Львів: Вид-во Наук. т-ва ім. Т. Шевченка у Львові; 1991. Т. ССХХІІ.
14. Памятники, изданные Киевской комиссией для разбора древних актов. 2-е. изд. доп. Киев, 1898. Т. I–III
15. Тисяча років української суспільно-політичної думки. У 9-ти т. / голова ред. кол., наук. ред. Т. Гунчак. Київ: Дніпро, 2001. Т. 2–3.
16. Україна: антологія пам'яток державотворення. X–XX ст.: у 10 т. Т. 3: Битва за Козацьку державу. Київ, 2008.
17. Універсали Богдана Хмельницького, 1648–1657. Київ: Альтернативи, 1998.
18. Універсали українських гетьманів від Івана Виговського до Івана Самойловича, (1657–1687). Київ; Львів: НТШ, 2004.

Підручники та посібники:

19. Бойко О. Д. Історія України. Посібник. Київ, 2003. Вид. 2-ге, доповнене.
20. Борисенко В. Й. Курс української історії. Київ, 1996.
21. Єрмолаєв В. М., Козаченко А. І. Органи влади і управління Української держави (друга половина XVII – XVIII ст.): Навч. посіб. / М-во освіти і науки України, Нац. юрид. акад. України ім. Я. Мудрого. Харків: Право, 2002.
22. Зашкільняк Л. Історія Польщі від найдавніших часів до наших днів. Львів: Львівський національний університет імені Івана Франка, 2002.
23. Історія України. Нове бачення. Київ, 2002. Вид. 3-тє, доп. й перер.
24. Литвин В. Історія України. З найдавніших часів до кінця XVIII ст. Київ, 2003. Т. 1.
25. Мицик Ю. Джерела з історії національно-визвольної війни українського народу середини XVII століття / Дніпроп. від-ня Ін-ту укр. археогр. та джерелозн. НАН України. Дніпропетровськ: ВГГОП «Дніпро», 1996. 262 с.

26. Навчально-методичний практикум “Історія України: козацько-гетьманська доба (друга половина XVI – кінець XVIII ст.)” для студентів спеціальності «Історія» [Електронний ресурс] / укл. О. Лильо. Львів: Видавництво Українського католицького університету, 2015. URL: http://er.ucu.edu.ua/bitstream/handle/1/517/Lyilio_praktykum%20kozaky.pdf?sequence=4.
27. Пасічник М. С. Історія України. Навчальний посібник. Київ, 2006.
28. Смолій В., Степанков В., Горобець В., Чухліб Т. Дипломатія на «межі світу»: міжнародні відносини та зовнішня політика Української держави (XVII ст. – 1750-ті рр.). Посібник для університетів. Київ: Вид-во «AMENHOTEP», 2016.
29. Степанков В. С., Юга О. А. Українська держава в середині XVII ст.: проблеми становлення, боротьби за незалежність і впливу геополітичного фактора: Навчально-методичний посібник для організації самостійної роботи студентів. Кам’янець-Подільський: Кам’янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, комп’ютерно-інформаційна лабораторія історичного факультету, 2018. 148 с.
30. Українське козацтво як явище історії та культури: науково- допоміжний бібліографічний покажчик / Бібліотека Криворізького державного педагогічного університету ; [упоряд. : О. М. Грамм, Л. П. Абдула ; бібліогр. ред. О. О. Лебедюк, за заг. ред. О. М. Кравченко]. Кривий Ріг, 2017.
31. Яковенко Н. Нарис історії України з найдавніших часів до кінця XVIII століття. Київ, 1997.

Додаткова література:

32. Брехуненко В. Східна брама Європи. Козацька Україна в середині XVII–XVIII ст. / Ред. Ю. Олійник. НАН України. Інститут української археографії та джерелознавства ім. М. С. Грушевського. Київ: Темпора, 2014.
33. Верстюк В. Українська держава за гетьманату Б. Хмельницького: термінологічний аспект // Наукові праці Кам’янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка; ред. кол.: В. Смолій, Л. Баженов, В. Степанков (відп. ред.) [та ін.]. Кам’янець-Подільський: Кам’янець-Поділ. нац. ун-т ім. І. Огієнка, 2015. Т. 25: На пошану професора І. С. Винокура.
34. Газін В. Між Москвою та Варшавою. “Українське питання” у 1654– 1667 рр. / наук. ред. – проф. В. С. Степанков. Кам’янець-Подільський: ТОВ “Друкарня “Рута”, 2019.
35. Горобець В. Влада та соціум Гетьманату. Дослідження з політичної і соціальної історії ранньомодерної України / НАН України, Ін-т історії України. Київ: Ін-т історії України НАН України, 2009.
36. Горобець В. Світанок Української держави. Люди, соціум, влада, порядки, традиції. Харків: Клуб сімейного дозвілля, 2007.
37. Грушевський М. Історія України-Руси. Київ, 1995-1998. Т. VII–X.
38. Гуржій О. Українська козацька держава в другій половині XVII–XVIII ст.: кордони, населення, право. Київ: Основи, 1996.
39. Заруба В. М. Адміністративно-територіальний устрій та адміністрація Війська Запорозького у 1648–1782 рр. Дніпропетровськ: ПП «Ліра ЛТД», 2007.
40. Історія Української держави: Гетьманат ранньомодерної доби / Відп. ред. В. Смолій. НАН України. Інститут історії України. Київ: Арій, 2018.
41. Савчук Н. О. Українська держава за гетьманування Ю. Хмельницького (1659 – поч. 1663 рр.). Кам’янець-Подільський: «Каліграф», 2001.
42. Сас П. М. Політична культура українського суспільства (кінець XVI – перша половина XVII ст.): Навч. посібник. Київ: «Либідь», 1998.
43. Смолій В., Степанков В. Богдан Хмельницький. Соціально-політичний портрет: наукове видання. Вид. 3-тє, доопрац. / Нац. акад. наук України, Ін-т історії України. Київ: Темпора, 2009.

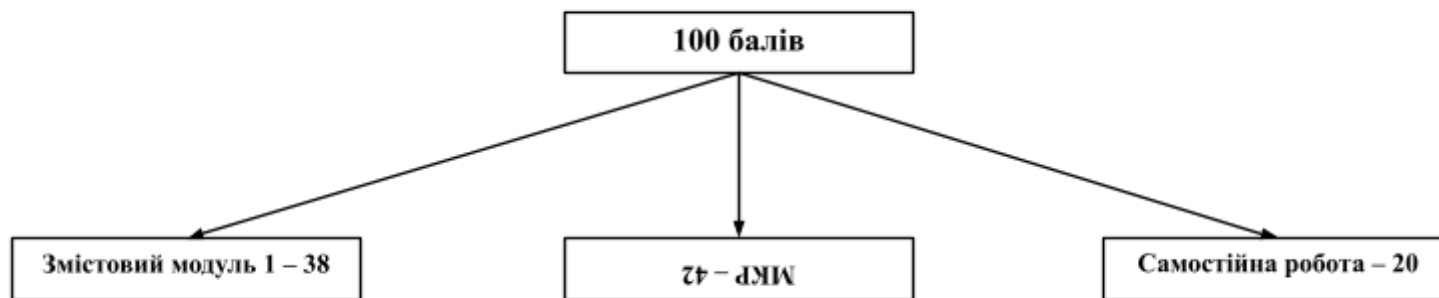
44. Смолій В., Степанков В. Богдан Хмельницький: Полководець, дипломат, державотворець / Наук. ред. Ю. І. Шаповал. НАН України. Інститут історії України, Інститут політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса. Київ: Парлам. вид-во, 2020.
45. Смолій В., Степанков В. Дипломатична служба та зовнішньополітична діяльність // Історія Української держави: Гетьманат ранньомодерної доби / Нац. акад. наук України, Ін-т історії України; відп. ред. В. Смолій. Київ: Арій, 2018.
46. Смолій В., Степанков В. Інститут влади в політичній системі України (середина – друга половина XVII ст.) / Нац. акад. наук України, Ін-т історії України НАН України. Київ: Наукова думка, 2014.
47. Смолій В., Степанков В. Петро Дорошенко. Політичний портрет: наукове видання / Нац. акад. наук України, Ін-т історії України. Київ: Темпора, 2011.
48. Смолій В., Степанков В. Українська національна революція XVII ст. (1648–1676 рр.). Київ: Видав. дім «Києво-Могилянська академія», 2009.
49. Смолій В., Степанков В. Український політичний проект XVII ст.: становлення національного інституту влади / Нац. акад. наук України, Ін-т історії України. Київ: Ін-т історії України НАН України, 2014.
50. Смолій В., Степанков В. Феномен Української національної революції XVII ст.: компаративні та евристичні проєкції / НАН України. Інститут історії України. Київ: Інститут історії України, 2019.
51. Степанков В. Політична еліта в роки Національної революції XVII ст.: соціальні джерела формування, структура та циркуляція // Україна в Центрально-Східній Європі Нац. акад. наук України, Ін-т історії України, Укр. Нац. ком. З вивч. кр. Центр. і Півд-Східн. Європи; ред. кол.: В. А. Смолій (відп. ред.), Т. Л. Вілкул, В. П. Кононенко [та ін.]. Київ: Інститут історії України НАНУ, 2016. Вип. 16.
52. Степанков В. Становлення політичної еліти Гетьманщини в період революції XVII ст.: особливості, суперечності, деструктивні процеси // Укр. іст. журн. 2016. № 6.
53. Струкевич О. Політична культура еліти Української козацької держави: методологічні аспекти дослідження // Україна в Центрально-Східній Європі (з найдавніших часів до кінця XVIII ст.) / Нац. акад. наук України, Ін-т історії України; ред. кол.: В. Смолій (відп. ред.), В. Станіславський, Т. Чухліб [та ін.]. Київ: Ін-т історії України НАНУ, 2003. Вип. 3.
54. Соціополітичний простір ранньомодерної України: Історичні нариси / Відп. ред. В. Смолій. НАН України. Інститут історії України. Київ: Інститут історії України, 2018.
55. Український Гетьманат: нариси історії національного державотворення XVII-XVIII ст. У 2 кн. – Кн. 1 / Ред. кол.: В. Смолій (відп. ред.), О. Бачинська, В. Горобець (заст. відп. ред.), О. Гуржій, В. Матях (відп. секр.), Ю. Мицик, В. Степанков, Я. Федорук, Т. Чухліб (заст. відп. ред.). НАН України. Інститут історії України. Київ: Інститут історії України, 2018.
56. Федорук Я. О. Віленський договір 1656 року і Східноєвропейська криза і Україна у середині XVII століття / Нац. акад. наук України, Ін-т укр. археогр. та джерелозн. ім. М. С. Грушевського, Канад. Ін-т Українських Студій. Київ: Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2011.
57. Чухліб Т. Гетьмани і монархи. Українська держава в міжнародних відносинах 1648–1714 рр. Вид. 2-ге, доопрац. Київ: Арістей, 2005.
58. Щербак В. Державна ідея в ранньомодерній Україні. Вінниця: ТОВ «Твори», 2019.
59. Юга О. Гадяцький договір 1658 р. у політичній свідомості правлячої верхівки Речі // Наукові праці Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка: історичні науки. Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2022. Т. 36. С. 102-115.

60. Юга О. А. Політика “мирного” угруповання еліти Речі Посполитої у розв’язанні “козацької проблеми” (червень – серпень 1648 р.) // Наукові праці Кам’янець-Подільського національного університету: Історичні науки. Кам’янець-Подільський : Оіюм, 2008. Т. 18: На пошану професора В.С. Степанкова. С. 35–45.
61. Юга О. А. Політика радикального угруповання еліти Речі Посполитої щодо повсталі України в 1648 році // Наукові праці Кам’янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка: Історичні науки. Кам’янець-Подільський : Оіюм, 2010. Т. 20: На пошану професора І.В. Рибак. С. 399–408.
62. Юга О. А. Політична боротьба в середовищі правлячої еліти Речі Посполитої з питання реалізації Білоцерківського договору та її наслідки // Наукові праці Кам’янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка: Історичні науки. Кам’янець-Подільський : ПП “Медобори-2006”, 2013. Т. 23: На пошану професора С.А. Копилова. С. 230–238.
63. Юга О. А. “Козацька” та “українська” проблеми: до питання наукової коректності використання понять щодо подій середини XVII століття // Наукові праці Кам’янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка: Історичні науки. Кам’янець-Подільський : ТОВ “Друкарня Рута”, 2015. Т. 25: На пошану професора І.С. Винокура. С. 463–467.
64. Юга О. А. Пошук елітою Речі Посполитої порозуміння з козацькою Україною у 1657 р. // "Scienta nihil est quam veritatis imago". Studia ofiarowane Profesorowi Ryszardowi Szczygłowi w siedemdziesięciolecie urodzin / pod red. A. Sochackiej i P. Jusiaka. Lublin : Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, 2014. S. 870–878.
65. Яковлева Т. Гетьманщина в другій половині 50-х років XVII століття: Причини і початок Руїни. Київ: Основи, 1998.

10. Система оцінювання та вимоги

Згідно із «Положенням про рейтингове оцінювання здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) та другого (магістерського) рівнів Кам’янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка» оцінювання навчальних досягнень студентів здійснюється за 100-бальною шкалою.

Із загальної кількості у 100 балів вагові (максимально можливі) бали оцінки досягнень студентів у визначених даною навчальною програмою видах навчальної діяльності розподіляються за такою схемою:

Поточний контроль

Максимальна кількість балів, яку можна отримати на семінарському занятті за умови виконання усіх різновидів роботи, передбачених планом заняття – 12 балів. Рейтинговий бал за результатами семінарських занять – **38 балів**.

Модульна контрольна робота (МКР) є обов'язковою складовою підсумкового контролю навчальних досягнень здобувачів вищої освіти з навчальної дисципліни “Монарші династії Європи: генеалогічний ключ до розгадки їх ролі і політичного впливу”. Вона розрахована на 1 год. і складається з п'яти варіантів. Кожен з варіантів складається з чотирьох питань. За виконання перших трьох питань студент може отримати максимум 36 балів (14+12+10). За виконання четвертого питання – 6 балів (по 2 бали за кожне визначення).

Максимальний бал за МКР – **42 бали**, мінімальний – **22 бали**.

Самостійна робота (20 балів) – полягає у виконанні студентами рефератів із запропонованого переліку тем.

Вимоги до реферату:

- Обсяг – 8-10 сторінок.
- Поділ на структурні елементи, які зазначені у змісті роботи.
- Вступ, у якому обґрунтовано актуальність теми, визначено мету та завдання роботи.
- Список використаних джерел та літератури (не менше 7 позицій).
- Посилання у тексті на використані праці.
- Власні висновки.

Умови допуску до підсумкового контролю: обов'язкова присутність на лекційних заняттях, активність впродовж семестру, відвідування/відпрацювання усіх семінарських занять, написання МКР та виконання завдань самостійної роботи.